

Udržitelnost a živé rostliny v knihovnách

Miroslava Sabelová

Po návratu z exkurzí do zahraničních knihoven slyším od knihovníků obvykle nadšené reakce. Hovoříme o prostorných a světlých budovách s dostatkem prostoru, zajímavých interiérech, neotřelém sedacím nábytku, fantazijních odděleních pro děti. Když se ale zeptám na živé rostliny v interiérech, nedostanu obvykle okamžitou odpověď. Chvilu zamyšlení, pátrání na fotkách a konstatování, že si rostlin nevšimli, nebo tam možná ani nebyly?

V českých knihovnách se setkáváme s jiným přístupem. Ve veřejných prostorách knihoven, což jsou především vstupní prostory, půjčovny pro dospělé, půjčovny pro děti a mládež i studovny, vidíme okna plná živých rostlin. Rostliny najdeme na horních policích regálů a mnoha dalších místech, která původně k jejich umístění ani neměla sloužit. Smutný pohled je na rostliny špatně zalévané, s opadanými listy, v roztočivých kelímcích, dlouho nepřesazené, v malých květináčích.

Využití rostlin v interiéru má tři základní funkce

1. estetické hledisko – dodává vzhled místnosti
2. klimatické hledisko – zvlhčuje ovzduší a snižuje prašnost
3. psychologické hledisko – navozuje příjemné pocity

Využití živých rostlin je v interiérech žádoucí. Dbejme na to, aby rostliny, od kterých očekáváme zlepšení podmínek na našich pracovištích, měly také zajištěny vhodné podmínky. Mají naše rostliny vhodné nádoby, přesazujeme je pravidelně, hnojíme je a zaléváme správně? Domysleme ekonomické a ekologické dopady naší snahy o knihovnu zaplněnou živými rostlinami. Rostlinám musíme věnovat svůj čas. Máme-li rostlin mnoho a jsou-li umístěny na roztočivých místech, může nám jejich pouhé zalévání zabrat hodně času. Umístěním rostlin do výšek a na regály můžeme neopatrným zaléváním způsobit poškození majetku nebo sobě či jiným přivodit úraz. Většina dnešních rostlin, které jsou k dostání v obchodech, je dovážena z velké dálky a umístěna v plastových obalech a rašelinových substrátech. S ohledem na ekologii a udržitelnost další minusové body.

Kterým rostlinám je lepší se v prostorách pro veřejnost vyhnout? Určitě rostlinám **jedovatým** a rostlinám **nebezpečným vzhledem** (trny, ostny nebo tzv. „pilování“), rostlinám **přerostlým**, rostlinám **převislým** v místech, kde hrozí jejich převržení na návštěvníky nebo knihovníky nebo stržení návštěvníkem nebo knihovníkem, a rostlinám **umístěným na nevhodných místech, především na regálech** (těžké, velké, nestabilní...).

Netvrdím zcela rezolutně, že do veřejné knihovny živé rostliny nepatří. V zázemí, pokud na tom panuje shoda s kolegy, můžeme mít „zelenou džungli“, která navodí pocit pohody. Ve vstupních prostorách, na chodbách, stejně jako půjčovnách a studovnách bychom měli své osobní preference podřít účelu, pro který je tento prostor určen. Při rekonstrukcích knihoven architekti sami určí místa pro živé rostliny a často provedou i výběr vhodných druhů a počtů. Květiny v oknech knihovny nebo v jejím bezprostředním okolí mohou být přijímány veřejností velmi kladně, zejména pokud mohou čtenáři využít venkovní prostory jako letní čítárny či místa k odpočinku.

Ve všech případech se musíme o rostliny dobře starat nebo si najít někoho, kdo za nás tuto péči rostlinám dopřeje. To s sebou nese nároky na náš čas i peníze. Rozhlédněte se tedy kolem sebe a pravdivě zhodnoťte rostliny ve své knihovně. Jaký je jejich počet a stav a umístění? Proč je v knihovně vlastně máte? Chcete a můžete jim věnovat pravidelně svoji péči? Jsou bezpečné? Pokud nejste se stavem živých rostlin ve své knihovně spokojeni, nebojte se udělat změnu. Rostliny rozdejte nebo přesuňte a další si nepožijte. Zbylé přesadte do kvalitních a dostatečně velkých nádob. Požádejte odborníka nebo nestranného pozorovatele, aby vám pomohl tyto změny uskutečnit, nebo aspoň posoudit. A pokud budete se změnami spokojeni, dejte mi vědět, ráda se přijedu podívat.

